

РІШЕННЯ
РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ
ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Здобувач ступеня ПОЛЧАНОВ Олексій Юрійович, 1994 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2017 році Житомирський державний технологічний університет за спеціальністю 8.05010301 «Програмне забезпечення систем», працює на посаді викладача Житомирського торговельно-економічного фахового коледжу Державного торговельно-економічного університету, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Фінанси, банківська справа та страхування».

Разова спеціалізована вчена рада утворена наказом Державного університету «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України, м. Житомира, від 13.04.2026 р. №81/од, у складі:

Голови разової спеціалізованої ради – Сергія ЛЕГЕНЧУКА, доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Державного університету «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України, м. Житомир.

Рецензентів – Тетяни ОСТАПЧУК, доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій Державного університету «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України, м. Житомир; Світлани ДЯЧЕК, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри фінансів та цифрової економіки Державного університету «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України, м. Житомир.

Офіційних опонентів – Антона БОЙКА, доктора економічних наук, професора, головного наукового співробітника науково-навчального центру бізнес-аналітики кафедри економічної кібернетики Сумського державного університету Міністерства освіти і науки України, м. Суми; Максима ЖИТАРА, доктора економічних наук, професора, декана факультету менеджменту, фінансів та маркетингу Державного некомерційного підприємства «Державний університет Київський авіаційний інститут», м. Київ.

На засіданні 29 травня 2026 року рада прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» ПОЛЧАНОВУ ОЛЕКСІЮ ЮРІЙОВИЧУ на підставі публічного захисту

дисертації «Управління фінансами суб'єктів господарювання у сфері ІТ» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Дисертацію виконано у Державному університеті «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України, м. Житомир.

Науковий керівник – Наталія ВИГОВСЬКА, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та цифрової економіки Державного університету «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України, м. Житомир.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, який присвячено поглибленню теоретичних засад й розробці методичних підходів, спрямованих на розвиток системи управління фінансами суб'єктів господарювання ІТ-галузі.

Здобувач має 16 наукових публікацій за темою дисертації, з них: 1 стаття у науковому виданні, включеному до наукометричних баз даних Scopus, 5 статей у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії «Б», 1 стаття у зарубіжному науковому виданні та 9 тез доповідей, опублікованих у збірниках матеріалів всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференцій., зокрема:

1. Polchanov A. Y., Vyhovska N. G., Valinkevych N. V., Lytvynchuk I. V., Polchanov O. Y. Modeling the return on investment in human capital in the IT industry of Ukraine. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2024. Issue 1. P. 191–196. URL: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2024-1/191> (1,03 д.а.). *Особистий внесок автора: здійснено підготовку та обробку емпіричної бази дослідження на основі даних опитування DOU для побудови багатофакторної регресійної моделі залежності доходу ІТ-спеціалістів від досвіду роботи, посади, рівня знання англійської мови та типу компанії* (0,21 д.а.)

2. Полчанов А. Ю., Полчанов О. Ю. Проблеми та перспективи використання data science у вітчизняних фінансово-економічних дослідженнях. *Сучасна економіка*. 2018. Випуск 8. С. 161–169. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/problems-and-prospects-of-using-data-science-in-domestic-financial-and-economic-researches/> (1,15 д.а.). *Особистий внесок автора: розроблено рекомендації щодо вибору програмного забезпечення для проведення кількісних досліджень у галузі фінансів та економіки, зокрема здійснено порівняльний аналіз функціональності та зручності використання інструментів data science* (0,5 д.а.).

3. Виговська Н. Г., Полчанов А. Ю., Литвинчук І. В., Виговська О. А., Полчанов О. Ю. Оцінка фінансового потенціалу підприємств ІТ-галузі в Україні. Економіка, управління та адміністрування. 2022. № 3 (101). С. 81–86. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-3\(101\)-81-86](https://doi.org/10.26642/ema-2022-3(101)-81-86) (0,61 д.а.). *Особистий внесок автора: здійснено статистичний аналіз прибутковості підприємств ІТ-галузі та побудовано трифакторну модель Дюпона для оцінки детермінант рентабельності власного капіталу підприємств галузі* (0,12 д.а.)

4. Виговська Н. Г., Полчанов А. Ю., Довгалюк В. В., Полчанов О. Ю. Фінансове планування діяльності підприємств сфери ІТ. Ефективна економіка. 2022. № 12. URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.12.7>. (0,53 д.а.). *Особистий внесок автора: побудовано фінансовий план умовної цифрової агенції на 2023 рік із помісячною деталізацією доходів, змінних та постійних витрат з урахуванням двох варіантів оформлення трудових відносин* (0,13 д.а.)

5. Виговська Н. Г., Полчанов А. Ю., Литвинчук І. В., Городиський М. П., Полчанов О. Ю. ІТ-бізнес як об'єкт фінансового управління. Економіка, управління та адміністрування. 2023. № 3 (105). С. 159–165. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2023-3\(105\)-159-165](https://doi.org/10.26642/ema-2023-3(105)-159-165). (0,75 д.а.). *Особистий внесок автора: досліджено організаційно-правові форми ІТ-бізнесу та визначено особливості типових бізнес-моделей (аутстафінг, аутсорсинг, продуктова модель, стартап) в контексті фінансового управління* (0,15 д.а.)

6. Полчанов О. Ю. Бібліометричний аналіз проблематики досліджень управління фінансами в галузі інформаційних технологій. Економіка, управління та адміністрування. 2025. № 1 (111). С. 125–130. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2025-1\(111\)-125-130](https://doi.org/10.26642/ema-2025-1(111)-125-130). (0,5 д.а.).

7. Polchanov A., Vyhovska N., Lytynychuk I., Polchanov O. Modeling the impact of Diia City on IT business activities in Ukraine. European Journal of Economics and Management. 2023. Vol. 9. Issue 6. P. 25–34. URL: <https://doi.org/10.46340/eujem.2023.9.6.3> (0,77 д.а.). *Особистий внесок автора: здійснено моделювання переходу типової ІТ-компанії України до режиму Дія.Сіті та розраховано зміну податкового навантаження й показників прибутковості за різними сценаріями оподаткування* (0,19 д.а.).

8. Полчанов А. Ю., Полчанов О. Ю. Вимоги до фахівця фінансового профілю в ІТ компаніях. Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу: тези виступів III Міжнар. наук.-практ. конф. (3–4 листопада 2022 р., м. Житомир). Житомир : Житомирська політехніка, 2022. С. 200. (0,08 д.а.). *Особистий внесок*

автора: здійснено аналіз вимог роботодавців ІТ-галузі до фахівців фінансового профілю на основі вакансій провідних платформ та визначено ключові компетентності, необхідні для успішної кар'єри фінансиста в ІТ-компанії (0,04 д.а.).

9. Полчанов О. Ю. ІТ бізнес як об'єкт дисертаційних досліджень в Україні. Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (08 вересня 2023 р., м. Одеса). Одеса: ОНЕУ. 2023. 671 с. (0,10 д.а.)

10. Полчанов А. Ю., Полчанов О. Ю. Проблеми та перспективи спеціальних режимів оподаткування: кейс Дія.City. Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу: тези виступів IV Міжнар. наук.-практ. конф. (9–10 листопада 2023 р., м. Житомир). Житомир : Житомирська політехніка, 2023. С. 333. (0,10 д.а.). *Особистий внесок автора: здійснено аналіз проблем та перспектив спеціальних режимів оподаткування в Україні на прикладі Дія.City, зокрема досліджено механізми податку на виведений капітал та ГІГ-контрактів для ІТ-фахівців (0,05 д.а.).*

11. Polchanov A. Yu., Polchanov O. Yu., Prudnikov E. O. Forecast of changes in capital movement in IT industry of Ukraine. Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки (15–19 травня 2023 р., м. Житомир). Житомир : Житомирська політехніка, 2023. С. 493. (0,05 д.а.). *Особистий внесок автора: здійснено прогнозування обсягів руху капіталу ІТ-підприємств України за песимістичним, базовим та оптимістичним сценаріями на основі даних Державної служби статистики (0,02 д.а.).*

12. Полчанов О. Ю. Оплата праці спеціалістів фінансового профілю в ІТ компаніях України. Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки (13–17 травня 2024 р., м. Житомир). Житомир : Житомирська політехніка, 2024. С. 696. (0,05 д.а.).

13. Полчанов О. Ю. Стратегії управління фінансами в ІТ-бізнесі. Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу: тези виступів V Міжнар. наук.-практ. конф. (06–07 листопада 2024 р., м. Житомир). Житомир: Житомирська політехніка. 2024. 423 с. (0,29 д.а.).

14. Полчанов О. Ю. Оцінювання ефективності управління фінансами ІТ-підприємств на основі інтегрального показника. Сучасні виклики сталого

розвитку бізнесу: тези виступів VI Міжнар. наук.-практ. конф. (06–07 листопада 2025 р., м. Житомир). Житомир: Житомирська політехніка. 2025. 463 с. (0,25 д.а.)

15. Полчанов А. Ю., Полчанов О. Ю. Управління валютними ризиками ІТ-підприємств України з використанням інструментів оцінки Value-at-Risk. Фінансово-управлінські інновації як драйвер сталого розвитку в умовах сучасних викликів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (07 листопада 2025 р., м. Хмельницький). Хмельницький – Ломжа. 2025. Ч. 1. 623 с. (0,14 д.а.). *Особистий внесок автора: здійснено аналіз структури валютного портфеля українських ІТ-підприємств та запропоновано систему управління валютними ризиками на основі VaR-моделей із алгоритмічними механізмами реагування* (0,07 д.а.).

16. Полчанов О. Ю. Фінансові детермінанти прибутковості українських ІТ-підприємств. Детермінанти соціально-економічного відновлення держави, регіонів та суб'єктів господарювання. III Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 50-річчю Навчально-наукового інституту економіки та менеджменту (14 листопада 2025 р., м. Рівне). Рівне: Національний університет водного господарства та природокористування. 2025. С. 197–203. (0,29 д.а.)

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

1. **ЛЕГЕНЧУК Сергій Федорович**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Державного університету «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України, м. Житомир.

Без зауважень.

2. **БОЙКО Антон Олександрович**, доктор економічних наук, професор, головний науковий співробітник науково-навчального центру бізнес-аналітики кафедри економічної кібернетики Сумського державного університету Міністерства освіти і науки України, м. Суми.

Є зауваження, зокрема:

1. У дисертаційній роботі побудовано економіко-математичну модель залежності рентабельності активів підприємств ІТ-галузі від фінансових показників (табл. 2.40, с. 185), яка включає NPM, коефіцієнт автономії, оборотність активів та фіктивні змінні для 2023 і 2024 років. Водночас до складу регресійної моделі не включено ряд чинників, кількісна оцінка впливу яких суттєво збагатила б отримані результати. Зокрема, залишається нез'ясованим,

яким чином тип бізнес-моделі підприємства (аутсорсинг, аутстафінг, продукт) впливає на рентабельність активів, адже, як переконливо показано в першому розділі, різні моделі принципово відрізняються за структурою витрат та джерелами доходів, що безпосередньо позначається на фінансових результатах. Не менш важливим є врахування розміру підприємства як самостійного фактора, оскільки наявна у вибірці поляризація між великими міжнародними компаніями та малими підприємствами (с. 168) може суттєво впливати на результати моделювання. Особливої уваги заслуговує відсутність у моделі таких макроекономічних змінних як валютний курс та рівень інфляції, вплив яких на фінансові результати ІТ-підприємств як суб'єктів переважно валютної виручки є очевидним і підтверджується нашим результатом у ході аналізу тенденцій галузі (табл. 2.6–2.7, с. 118–120). Включення зазначених чинників до регресійної моделі дозволило б підвищити її пояснювальну здатність та забезпечити більш обґрунтовані практичні рекомендації для різних категорій стейкхолдерів ІТ-підприємств.

2. Система управління фінансами ІТ-підприємств, запропонована в дисертаційній роботі, охоплює методичні підходи до оцінки рентабельності, фінансової стійкості, ділової активності та управління валютними ризиками. Водночас у дослідженні не знайшла відображення концепція «unit economics», яка є одним із ключових інструментів фінансового менеджменту в ІТ-галузі, насамперед для продуктових компаній та підприємств із підписною моделлю монетизації. Показники «unit economics» дозволяють оцінювати фінансову ефективність бізнес-моделі на рівні окремої одиниці продукту чи клієнта ще до того, як ця ефективність знаходить відображення у традиційних агрегованих показниках фінансової звітності. З огляду на те, що автор приділяє значну увагу галузевій специфіці ІТ-бізнесу та диференціації підходів залежно від типу бізнес-моделі (рис. 1.5–1.9, с. 66–85), розкриття ролі «unit economics» у системі фінансового менеджменту ІТ-підприємств суттєво підвищило б теоретичну повноту та практичну цінність дисертаційного дослідження.

3. У дисертаційній роботі обґрунтовано доцільність впровадження ризикоорієнтованого підходу до управління фінансами як складової системи управління ІТ-підприємствами (табл. 3.16, с. 255; рис. 3.23, с. 253), що є важливим кроком у посиленні контрольної функції фінансово-аналітичної системи. Водночас доцільним було б більш детально розкрити його взаємозв'язок з існуючими системами внутрішнього контролю та управлінського

обліку підприємств, зокрема в частині розмежування функцій контролю та підтримки управлінських рішень.

4. Запропонована система оцінювання фінансових ризиків переважно базується на даних фінансової звітності та ринкових котируваннях (рис. 3.2–3.4, с. 227–229; табл. 3.12–3.15, с. 231–240). Разом з тим, у сучасних умовах доцільно було б ширше врахувати нефінансові показники (ESG-фактори, репутаційні ризики, якість корпоративного управління тощо), що могли б суттєво підвищити цінність оцінювання фінансових ризиків і зробити запропоновану матрицю управлінських рішень (табл. 3.16, с. 255) комплексною.

3. ЖИТАР Максим Олегович, доктор економічних наук, професор, декан факультету менеджменту, фінансів та маркетингу Державного некомерційного підприємства «Державний університет Київський авіаційний інститут», м. Київ.

Є зауваження, зокрема:

1. В дослідження запропоновано порядок формування рейтингової оцінки управління фінансами підприємств ІТ-галузі шляхом комплексного поєднання показників рентабельності (ROA, ROE, NPM), фінансової стійкості (коефіцієнт автономії, поточна та абсолютна ліквідність) та ділової активності (оборотність активів та дебіторської заборгованості, приріст виручки) (табл. 2.17–2.28, с. 135–153; додаток Ж). Водночас запропонована система показників потребує додаткового обґрунтування в частині її повноти стосовно галузевої специфіки ІТ-бізнесу. Зокрема, відсутність у складі рейтингової методики показників, що відображають тип бізнес-моделі підприємства (аутсорсинг, аутстафінг, продукт), динаміку операційних грошових потоків, а також EBITDA, знижує аналітичну цінність рейтингу та може призводити до некоректного порівняння підприємств з принципово різними моделями генерування доходів і структурою витрат. Включення зазначених показників до системи оцінювання дозволило б підвищити репрезентативність рейтингу та повніше врахувати особливості ІТ-бізнесу як специфічного об'єкта фінансового управління.

2. Запропонована система бенчмаркінгу компенсацій (табл. 3.8–3.10, с. 215–216) побудована на даних опитування DOU за грудень 2024 року. З огляду на динамічність ринку ІТ-праці та суттєві коливання рівнів компенсацій під впливом макроекономічних і воєнних чинників, залишається дискусійним питання актуальності та строків застосування розроблених бенчмаркових

діапазонів. Методика потребує більш детального обґрунтування механізму її регулярного оновлення та адаптації до нових ринкових реалій.

3. Дискусійним є включення до системи ризикоорієнтованого управління фінансами аналізу криптовалютних ризиків BTC/UAH (рис. 3.4, с. 229; рис. 3.10, с. 237; рис. 3.19–3.22, с. 248–251). Незважаючи на те, що аналіз підтвердив екстремальну волатильність криптовалюти і зробив висновок про її непридатність для консервативних стратегій управління ризиками, доцільність відповідного розділу методики для операційного управління потребує додаткового обґрунтування в частині реальної поширеності використання криптовалюти у розрахунках ІТ-підприємств.

4. ОСТАПЧУК Тетяна Петрівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій Міністерства освіти і науки України, м. Житомир.

Є зауваження, зокрема:

1. При оцінці ефективності діяльності ІТ компаній доцільно було б проаналізувати такі показники як частка комерційних годин у загальній структурі годин працівників (для сервісних ІТ компаній), показники юніт-економіки (для продуктових ІТ компаній), дохід та прибуток на працівника, аналіз точки беззбитковості, частка витрат на дослідження та розробки у загальній структурі витрат.

2. Недостатня увага приділена питанням аналізу управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, які є ключовими елементами фінансового менеджменту, особливо для ІТ-компаній, що отримують платежі від клієнтів з відстрочкою. Відсутність аналізу оборотності заборгованості, строків погашення та їх впливу на грошові потоки звужує практичну цінність дослідження.

3. У роботі здійснено аналіз впливу режиму Дія.Сіті на оподаткування та фінансові показники, однак інтеграція особливостей Дія.Сіті в розроблені методики оцінки та управління є ситуативною, а не системною. Окреме методичне забезпечення для резидентів Дія.Сіті, враховуючи специфіку ГПГ-контрактів та податку на виведений капітал, підвищило б прикладне значення роботи.

5. ДЯЧЕК Світлана Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та цифрової економіки Державного університету «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України, м. Житомир.

Є зауваження, зокрема:

1. Недостатньо обґрунтованим є використання ROA як результуючого показника при побудові економіко-математичної моделі залежності прибутковості від показників фінансового стану та ділової активності (с. 185).

2. Квартильний підхід до формування адаптивних нормативних меж, який представлений у розділі 2, є теоретично обґрунтованим рішенням, однак вибірка з 30 підприємств є відносно невеликою для квартильного розподілу й може призводити до нестійкості граничних значень при незначних змінах складу вибірки. Доцільним видається обговорення чутливості методики до розміру вибірки та обґрунтування критеріїв її формування.

3. Методика порівняльного аналізу класичних валют (п. 3.2) та криптовалюти є оригінальною, однак за результатами власного дослідження автор встановив екстремальний рівень волатильності BTC/UAH, що унеможливорює практичне застосування криптовалюти для управління ризиками. Включення BTC/UAH до аналізу потребує додаткового теоретичного обґрунтування, оскільки негативний практичний висновок щодо криптовалюти не знижує ефективності методики, але ставить питання щодо доречності її включення в основний аналітичний інструментарій.

4. Виокремлені чотири підсистеми в п. 1.3 (суб'єктно-об'єктна, цільова, функціональна, забезпечувальна) потребували б більш чіткого розкриття механізмів взаємодії між ними, зокрема зворотних зв'язків, що забезпечують адаптацію системи до зовнішнього середовища. Наявна схема відображає більш статичну, ніж динамічну природу системи

Результати відкритого голосування:

«За» – п'ять членів ради.

«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує ПОЛЧАНОВУ Олексію Юрійовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова

разової спеціалізованої

вченої ради

Підпис
Засвідчую:
Учений секретар
Житомирська політехніка

Олексія Полчанова

Сергій ЛЕГЕНЧУК